

FED

velebiten
xiv

velebiten 14

glasilo PDS "Velebit"

broj 14, godina IV, zima/winter '93

Adresa uredništva: Radićeva 23, 41000 Zagreb, Croatia, tel. (385 41) 426 245
Glavni urednik: Ana Sutlović
Urednici: Ana Čop, Lidija Vrečar, Darko Bakšić, Robert Kakarigi
Abstracts: Vida Ungar
Priprema na računalu: Neven Kalac, Zoran Stipetić - Patak
Početni tiraž: 80 primjeraka

sadržaj

VELEBITOVA PLANINARSKA ŠKOLA	1
VREMEPLOV	3
OD MORA DO MORA (BEZ BRODSKOG MOTORA).....	5
ST. MICHAEL 2X.....	9
BRAČ 1993	12
RAŠPOR - IZA SLOVENSKOG SIFONA.....	16
NA VELEBITU U DOMOVINSKOM RATU.....	19
EKSPEDICIJA ALASKA '94	25

Naslovnna strana: Austrijske Alpe (foto: Josip Grgurić)

VELEBITOVA PLANINARSKA ŠKOLA

Darijo Šarotar

Nakon svih priprema, plakata, plana izleta i predavanja sve je bilo spremno za početak još jedne Velebitove planinarske škole. Školu je upisalo 26 kandidata koji su od 14.10. do 2.12.1993. imali 22 predavanja popraćena dijapozitivima i sadam izleta. Kroz predavanja školarci su se upoznali s planinarskom opremom, opasnostima u planini i prvoj pomoći. Čuli su zanimljiva predavanja o planinarskoj etici, orijentaciji, zaštiti planinske prirode, bivakiranju, metereologiji, osnovama alpinizma, slobodnog penjenja i speleologije. Mogli su naučiti nešto o povjesti planinarstva, o našem društvu, te vidjeti dosta lijepih dijapozitivima. Pored toga na izletima su održane vježbe iz orijentacije, te vježbe učenja čvorova. Plan izleta se sastojao od dva jednodnevna izleta na Medvednici i Samoborskom gorju, jednim dvodnevnom izletom u Hrvatsko Zagorje, tri dvodnevna u Gorskom Kotaru i završnim trodnevnom izletom na Velebit.

Sve je teklo po planu dok nas vremenske nepogode nisu prisilile na promjene. Obilan snijeg koji je pao tokom studenog prisilio nas je da jedan vikend provedemo na Japetiću, a ture na zadnja dva izleta reduciramo. Svejedno izlet na Snježnik svima će ostati u neugodnom sjećanju jer smo zbog teških uvjeta na samom grebenu, udaljeni svega nekoliko minuta od doma, morali odustati i vratiti se na Platak. Ni na završnom izletu nebo nam baš nije bilo naklonjeno.

Na Velebit je krenulo 9 neustrašivih školaraca i 8 starijih članova odsjeka koji su unatoč zatvorenoj magistrali, ledenoj kiši i dubokom snijegu stigli na Zavižan. Iako su izleti osmišljeni da budu što

foto: D. ŠAROTAR

atraktivniji, takav se dojam ipak nije mogao steći prvenstveno zbog loših vremenskih prilika koje nisu dopuštale uživanje u vidicima i ljepoti planinskog krajolika. No zahvaljujući baš tome stvorilo se čvrsto zajedništvo među ljudima, potakla se još veća želja i volja za odlazak u brda, a to je i bio osnovni cilj škole.

Dvadeset i jedan polaznik škole stekao je diplomu o završenoj planinarskoj školi, svi su dobili planinarske dnevnike, a šestoro najaktivnijih i nagrade u vidu knjiga. Većina njih se odmah aktivno uključila u rad odsjeka, a i prvi samostalni izleti dokazuju da škola zaslužuje epitet uspješne. Organizacija izleta i predavanja ne bi bila moguća bez velike pomoći članova odsjeka i društva. Zahvaljujemo se svim predavačima, a to su bili: Željko Poljak, Jura Sekelj, Lavoslav Čaklović, Ana Sutlović, Damir Lacković, Krešo Kedmenec, Lober Đaković, Saša Schmit, Davor Čiković i Mladen Viker. Veliku pomoć organizaciji škole pružili su Lidija Vrećar, Željko Hrastinski, Lober Đaković, Ivana Jović, Gordana Lovrić, Miroslav Vujović, Vladimir Pajkić, te mnogi drugi članovi planinarskog odsjeka koji su išli na izlete. Voditelj škole bio je Dario Šarotar.

Abstract

The article is about the traditional mountaineering school led by Dario Šarotar. 26 participants attended a number of interesting lessons containing basic facts about mountaineering in general, climbing and speleology. They also practiced their knowledge at the attractive mountain areas of Croatia.

VREMEPLOV

Nevenka

U avionu, u bussines klasi, sjedio je poslovni čovjek srednjih godina. Njegovo malo poduzeće s nekolicinom namještenika, zbog kojeg je bio na putu, omogućavalo je pristojan život njegovoj obitelji. Imao je ženu koju doduše nije volio kao prije, ali slagali su se poput ostalih supružnika, dvoje razmažene djece koja su mu najčešće išla na živce, kuću, psa, dva automobila i mladu, zgodnu djevojku s kojom se povremeno družio. Tog prosječnog čovjeka mučili su problemi poput hemeroida, kredita, stanja dionica njegovog poduzeća, tokova svjetske ekonomije, ratova na Dalekom Istoku, kiselih kiša... Ugodno zavaljen u široku i visoku fotelju Boeing-a 747 nije mislio na njih. Promatrao je stjuardese lijepoga stasa i ostale ljude slične sebi. Avion se polako pokrenuo, zarulao po pisti i on se prepusti ogromnoj snazi tehnike 21. stoljeća da ga nosi u nebo...

Hodao je uskim puteljkom neke čudne zemlje. Sjećao se tih krajeva iz putopisnih televizijskih emisija, ali nije znao kako se zove ta brdovita zemlja. Opčinjen, gledao je nepregledne terase koje su se protezale strmim obroncima i presavijale zlatnim bojama i prijeteeće oštre zube dalekih bijelih vrhova. Odluči se prepustiti snu.

Na sebi je imao dobru odjeću i obuću, a na leđima laganu naprtnjaču. Zaista se dobro osjećao i sa zanimanjem je promatrao odrpane žene s djecom na leđima kako obrađuju polja alatkama nalik na motike. Čudio se dlakavim čupavim volovima tupavog pogleda i bosonogim seljacima pretovarenih pleća. Kakva je ovo zemlja bez strojeva, elektronike i ostalih pomagala?

Sati su prolazili, i on se počeo znojiti pod nemilosrdnim sunčevim zrakama. Bio je gladan, no najteže je trpio žeđ. Ta je zemlja bila zemlja vode, potoci su veselo žuborili pod mostićima, ali on je znao da ne smije piti tu hladnu i bistru vodu. Divan san polako se pretvarao u moru, no on više nije bio svjestan da sanja. Preпустиo se mehaničkom hodu i molio boga da dan konačno mine.

U sumrak naišao je na kućicu. Bila je obojena u bijelo i narandasto, ispod krova visili su klipovi kukuruza, a posvuda okolo bili su lijepi žuti cvjetovi zapanjujuće veličine. Pravi mali raj na zemlji. - pomisli i osjeti se sretnim. Iz kuće izađe mlad čovjek nasmješena lica.

Ušli su u nisku, malu prostoriju. Kada se priviknuo na tamu i malo predahnuo, pomnije je osmotri. Sredina je bila ukopana u zemlju, a oni su sjedili uz zidove na zemljanim klupama. Na zidu blizu stropa nalazio se mali prozor bez stakla kroz koji se nazirao komadić neba obasjan zalazećim suncem. Na otvorenom ognjištu gorbela je vatra, a iznad nje visio na lancu okrugli kotao. Ušla je žena i pristavila vodu za čaj. Umorni putnik zamoli nešto za večeru, na primjer malo krumpira. Čovjek zabrinuto pogleda ženu, ali odmah zatim sa smješkom kaže nema problema i ode.

Voda je uzavrela, žena pripremi čaj, preli ga u čašu i ubaci u nju kuglicu loja. Žeđ je bila jača od gadenja i on popi čaj proklinjujući u sebi čudan običaj ove zemlje. Zamoli još jednu šalicu, ovaj put bez loja, no žena sa stidom u očima objasni da u kući više nema čaja. (slika 3 15x10,5 'Nepal: san ili java? Foto: Neven Kalac)

Odnekud se pojavilo četvero prljave djece. Najmanje, zamotano u krpe nosila je najstarija djevojčica. Pogledali su putnika bez posebnog interesiranja i posjedali u najudaljeniji i najmračniji kut. Vrijeme je prolazilo, putnik je osjećao rezak miris dima, slušao teško disanje i suho kašljanje iz mračnog kuta i polako tonuo u omamljujući san.

Napokon, čovjek se pojavi i krumpiri se odmah nadu nad vatrom. Putnik pohlepno pojede ponudeno, no bio je i dalje gladan te zamoli još. Ne, krumpira više nema, no možemo Vam dati kukuruz. - objasni domaćin. Žena oljušti nekoliko klipova kukuruza koji su do tada visili ispod

krova, stavi ih u kotao iznad vatre i preprži zrna. Zrna su bila tvrda i suha i gost se dugo mučio da malo zavara glad.

Nakon toga, domaćini su počeli nešto objašnjavati i tražiti. Majka donese najmlađe dijete iz mračnoga ugla, odmota prljave krpe i pokaže veliku kvrgu na mališanovoj nozi. Putnik pokuša objasniti da je to vjerojatno tumor i da lijekovi koje nosi sa sobom tu ništa ne mogu pomoći. Dijete mora ići liječniku. Dan hoda do autobusa, dan vožnje do grada. Puno vremena i puno novaca. - objasne domaćini i ostanu uporni.

Krenuo je na spavanje. Odbi spavati u zadimljenoj prostoriji iznad kuhinje i odluči prespavati na trijemu ispred kuće. Uvuče se u vreću za spavanje i postade svjestan mirisa mokraće oko sebe. Iz drijemeža ga trgnu nekakva neugoda. *Oh ne, zar je moguće? Buhe!*

Ujutro, nakon neprespavane noći, putnik odade domaćinu nekoliko novčića za pruženo gostoprimstvo. Bio je zapanjen bljeskom iznenađenja i zahvalnosti u domaćinovom pogledu kada je ugledao novac dostatan za jedan prosječni obrok u njegovom svijetu. Krene dalje po puteljku, posljednji put se okrene i pogleda kućicu u cvijeću.

Osjećaj propadanja trgne ga iz sna. Zbunjeno pogleda uspavane putnike u Boeing-u 747. Pokuša se prisjetiti čudnog sna kojeg je malo prije sanjao, prinese čašu i popi gutljaj Whisky-a, uze u ruke Financial Times i prepusti se problemima 21. stoljeća.

Abstract

An interesting description of a journey through Nepal, describing the life habits of Himalaian people, and the differences between their life and the "modern" world.

OD MORA DO MORA (BEZ BRODSKOG MOTORA)

Miroslav Vujović

Izlet koji ću opisati više je degutantna nomadska tura studoša i onih koji su to upravo prestali biti u ljeto '93. Upravo ti ljudi željni hodanja i dogodovština, te odmora od ljetnih ispitnih rokova skombinirali su šetnju s teškim ruksacima u trajanju od oko 7 dana po planinama Velike Kapele i Velebita, a potom su uslijedile avanture po otocima.

Krenuli smo u subotnju noć vlakom iz Zagreba prema Rijeci. Prethodne noći gađan je Karlovac. Obzirom na veliku želju da odemo iz grada nismo se uopće uspaničarili zbog loše situacije. Karlovac smo proputovali u dubokom snu. Ispadamo s ruksacima iz vlaka u Rijeci. Onako pospani - netom razbuđeni, razbarušene kose, tražimo mjesto da u 6 sati ujutro nedjeljom popijemo kavu. Malo smo morali pričekati, ali kavu smo popili.

Ekipa je slijedeća: Ivana, Tonća, Goga, Mihael, Vjeran, Darijo i ja. Odmah u Rijeci ostali smo bez jednog uvaženog člana - Vjerana, koji je dobro procijenio svoje snage i uvidio da bi se s planinom izvrsno suočio, ali još i s bolešću bilo bi previše. Oprostili smo se od njega, te smo krenuli

foto:M.ETLINGER

autostopom do Klenovice. Svi smo imali puno sreće u stopiranju tako da smo se vrlo brzo našli na plaži u Klenovici. Plan je bio da se čitav dan kupamo, a kad sunce oslabi (astronomi bi to drugačije rekli) krenemo ka skloništu Viništa (300 m). Svi smo bili teško natovareni. Sa sobom smo vukli šatore, vreće, kuhalo, hranu, te da ne nabrajam. Samo su nam nedostajale peraje i loptica za picigin. Verući se u predvečerje vrućeg ljetnog dana s 25 kg na leđima došao sam do saznanja da znoj može teći i iza uha, iako mi baš nije jasno što se to malo tkiva na kosti ima toliko znojiti?!

Sutradan smo od skloništa nastavili s daljnjim "bdljepljivanjem" od mora. Nastupili su teški sati znojenja. Pridružio nam se još jedan član - lijepi pas jazavčar, kojem smo trebali prišiti neko ime. Mihael je imao najjače obrazloženje. Psa smo nazvali Vjeran zaključivši da je on reinkarnacija našeg bolesnog prijatelja koji je na ovaj način ipak bio s nama na planinarenju.

Negdje oko podneva dolazimo do Rušičke kuće podno Kolovratskih stijena. Svi osim Ivane ostali su se odmarati ne vidjevši Kolovratske stijene. Poslije podne nastavljam ka selu Krivi Put. Suočavam se sa nestašicom vode i vremena da stignemo do skloništa. Odlučujemo bivakirati. Darijo i ja spuštamo se s planine do udaljenih svjetala, kako bismo sve raspoložive boce napunili vodom. Nakon čitavog dana hoda nije lagano noću pješčiti 2,5 sata da bi došli do vode. Kad smo se vratili šatori su već bili "nikli", a i vatra oko koje smo se okupili. Onako umorni pripremili smo veliku dozu mlslija u mlijeku, tako da ga je ostalo i za doručak. Ujutro me je probudila sunčeva

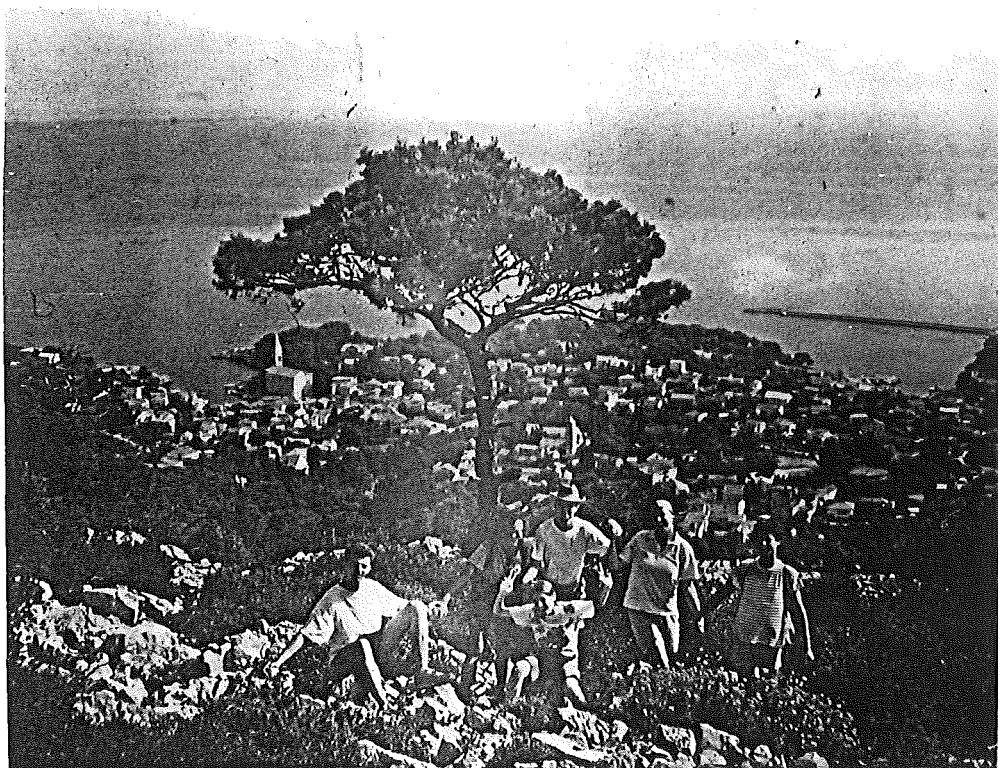

foto: M. VUJOVIĆ

svjetlost, a razbudila Ivanina vika na psa. Naime, pas je otklopio naš doručak i liznuo ga. Mi smo uklonili taj dio iz posude i uz malo promišljanja ipak pojeli mšusli. Stazice po Velikoj Kapeli bile su markirane, ali neugažene. Problem je nastupio kad bi put iz šume izašao na livadu, tad bismo potrošili hrpu vremena tražeći nastavak puta. Došavši na vrh Alino bilo (1120 m) postalo nam je jasno zašto nam je tako teško pogoditi pravi put. U upisnoj knjizi na vrhu saznali smo da je u zadnjih 2-3 godine ovdje bilo svega nekoliko vojnika HV-a i jedva par planinara.

Išavši dalje priroda je postajala sve privlačnija. Stalno smo se kretali usporedo s Krkom. Vidjelo se puno otoka. Četinjače su predstavljale zelenu mirisavu crtu između mora i blijedo žutih livada s pokojim zelenim grmom kupina. Stižemo u selo Krivi Put i tražimo sklonište. Dobijamo ključ od skloništa, a i vodiča - mještanina - koji na zanimljiv način otvara vrata. Ubaci ključ u bravu i rukne ramenom iz sve snage u vrata. Sklonište je puno praznih flaša, raskomadanih madraca, te kojekakvog krša. Od mještana dobivamo mlijeko i hamper da si izvučemo vodu iz velike gušterne u dvorištu napuštene škole u kojoj se nalazi sklonište. To što su nam dali hamper nije baš bilo previše mudro, jer smo mi izvukli vode za kupanje, pranje garderobe, te za razno razne nestašluke i za nekoliko hektolitara "bsiromašili" selo. Nakon takve okrijepe nastavljamo istog dana put prema Vratniku. Nakon par sati hoda stižemo do Orlovog gnjezda (783m) s kojeg se u daljini vidi cesta Senj - Vratnik. Mislili smo da ćemo brzo biti na Vratniku (koji se odatle vidi), ali nismo ni sanjali kako će nam se to odužiti. Tražimo markacije. Vapimo za njima. Razilazimo se tražeći ih. Tako na nevjerovatan način gubimo Darija. Verem se na drvo i dozivam Darija - sve uzalud! Gusto raslinje prigušuje zvukove. Našli smo se u tako čudnom okruženju bilja i stijena da smo praktički izgubljeni. Vadim kompas i demonstriram pronalaženje našeg stajališta uz pomoć dvije poznate točke u prirodi (treću nisam mogao naći). Određujem smjer kretanja s kojeg stalno skrećemo zbog gustog raslinja. Tako izbijamo na mjesto kojem smo se najmanje nadali. Zadnjih sat vremena kretali smo se gotovo u krug. Spuštamo se strmo nizbrdo ukoso sjekuci strminu. S teškim ruksacima to je bio svojevrstan pothvat. Nakon nekih sat vremena dolazimo do motela Vratnik saznajući da je Darijo bio tamo i uvidjevši da nas nema, ostavio ruksak i odmah nas pošao tražiti. Uvidjevši da to nema svrhe vratio se u motel, pa smo živo raspravili o tom događaju. Zamisao da bivakiramo kraj motela bila je sumorna zbog kišnog prohladnog dana, no kada nam je egzistencijalno pitanje počelo predstavljati neugodu u pomoć nam je došao šef motela dozvolivši nam da prespavamo na podu gornjeg nivoa sale za ručavanje. Budim se slijedećeg jutra i ne znam gdje se nalazim. Razabirem glasove. Jedan muški glas govori: "Loza je dobra, ali je pelinkovac bolji. Od njega me ujutro nikad na boli glava". Pribravši se uviđam zanimljivu situaciju. Dok mi ležimo na podu gornjeg nivoa sale, na donjem četrdesetak radnika "Elektre" doručkuje svega par metara ispod nas. Bilo mi je neugodno ustati, jer što bi im trebao reći: "Dobar tek?! pričekali smo dok se i zadnji radnik nije najeo i otišao. Nagovorili smo spremačicu da okine jednu tradicionalnu fotografiju. Pozirali smo držeći se za ruke na cesti na samom prijevoju simbolizirajući vezu Velike Kapele i Velebita. Strahovali smo da nes ne pregazi neki kamion onako izletjevši iz zavoja u lanac ljudi koji se razrogačenih očiju drže za ruke i ne znaju se pustiti. Zatim je uslijedila šetnja po Velebitu. Na putu od Vratnika prema Oltarima u više smo navrata tražili markacije, a vrlo često smo se idući markiranim putem probijali kroz granje i travu. Tom se stazom očito rijetko koriste. Došavši na poznat teren u selo Oltari zaputili smo se u sklonište PD iz Siska. Kad smo otvorili sklonište, upravo negdje u vrijeme ručka osjećali smo se poput Snjeguljice, ali mi smo odoljeli iskušenju. Naime sklonište je bilo krcato hranom. Po ostavljenim stvarima shvatili smo da su neki planinari ulogoreni u Oltarima, te da su negdje u obilasku okolice. Nakon objeda većina nas je zaspala poput beba. Tako smo prikupili snagu da još istog dana stignemo na Zavižan. Na tom putu osjećao sam se kao da sećem vlastitim kvatom budući da mi je taj predio već odavno prirastao sruću. Dionicu smo prohodali za nepuna 3 sata iako nam je to bio već četvrti dan zahtjevnog hoda.

U domu nas je dočekaio uvijek prijazni Ante Vukušić i naš kolega Dražen Štambuk koji je po dogovoru sam došao iz Splita preko Klada. Slijedećeg se dana kasno budimo. U spavaonici je temperatura za ljeto prilično niska. Vani divlja vjetar. Kroz prozor spavaonice s divljenjem gledamo otoke i more koji se u daljini vrlo izražajno ističu. Zatim je uslijedila šetnja po okolici do Balinovca i botaničkog vrta, riznici bilja gdje pokraj svakog specifičnog grma, busena ili drveta postoji metalna pločica s latinskim i domaćim imenom biljke.

Na Zavižanu slavimo Tončin rođendan. Ona se potrudila da donese materijal za tortu s pudingom i lješnjacima, te s puno svijeća, ili malo? To što je htjela proslaviti rođendan na Zavižanu nije slučajno. Poslije podne koristeći dug ljetni dan odlazimo sa stvarima ka Rossijevoj kolibi do koje nam je trebalo oko 3 sata. Uz put obilazimo vrhove Čepuraš i Gromovaču. Divimo se prekrasnom krajoliku i Premužićevoj stazi koja u tom kršu nije ništa manji fenomen od prirode s kojom se vrlo skladno uklapa. Ona omogućuje da šćemo ovim divljim krajolikom.

Dan šesti. Obilazimo Hajdučke kukove, po putevima i prećicama. Naš udomaćeni izraz je "na divljaka". Svako malo zabljesne nas ljepota. Uživamo. Punimo se energijom koja je i danas u nama. Istog dana nastavljamo stazom do Velikog Alana.

Budim se u šatoru ispod doma, nemam zraka. Izašlo je sunce i zagrijalo zrak u šatoru da se nije moglo disati, a Goga kraj mene ugodno začahurena u pernatoj vreći bezbrižno spava. Nastavljamo pohod ka selu Radlovcu preko pitomih zlatno žutih livada. Na odvojkju prema Šatorini ostavljamo ruksake. Na vrhu Šatorine čekaju nas obadi, muhe i drugi dosadni kukci, ali vidik na druge vrhove Velebita upotpunjuje ugođaj. S mrakom stižemo u Radlovac. Sklonište u tom selu s četiri stanovnika nalazi se u kamenoj kućici s neobično niskim ulaznim vratima. Razgovaramo s domaćinom Mladenom, postavljamo hranu za puhove i nakon večere odlazimo u perje. Ujutro ustanovljujemo da kuća nema prozora. Zahvaljujem domaćinu koji mi spašava šešir iz konjske gubice. Provjerio sam obod, ali zubi se nisu vidjeli. Spuštamo se s Velebita na magistralu i napuštamo kamenjar koji nam je prirastao srcu znajući da ćemo se vratiti. Svi ti doživljaji, mirisi, zvukovi, stvaraju u nama sliku uvijek prisutnu, uvijek zanimljivu. Pokušajte i vi obogatiti svoju riznicu.

Naš put nije završio silaskom na magistralu. Mogao bi o tome napisati drugi putopis koji bi se vjerojatno zvao "Od mora do mora kraj broskog motora", jer smo od Jablanca, preko Raba dospjeli do Malog Lošinja u posjet Vjeranu i mami Milici, gdje su nas divno ugostili. Poslije smo preko Zadra otišli u selo Jovići gdje nas je ugostila obitelj Jović i tu su nam se nakon gotovo tri tjedna putevi razišli.

Abstract

During the summer of 1993, a group of young people from our mountaineering club decided to spend a few weeks in the beautiful wild and rocky countryside of mountains Velika Kapela and Velebit. The autor of this text retells all the adventures that happened on the trip.

ST. MICHAEL 2X

Josip Grgurić Joža

U Austriji postoje dva St. Michaela. I kada krenete u jedan, a niste upućeni u problematiku stvari, prema zakonu poznatog nam Murphya, dodete u onaj drugi. Naime, St. Michael je stanica do koje sam trebao stići vlakom, a dalje u brda biciklom.

Bilo je to jednog četvrtka u Linzu oko 22.30, kada sam strpao svoju kobilu "Gannu" u vlak za Salzburg, prvu stanicu na mom putu. Vlak je bio dosta brz, tako da sam u Salzburg stigao oko 23.45 i upravo kad sam htio uzeti bicikl, uvjerio sam se da ni Austrijanci nisu više ono što su nekad bili: zaboravili su staviti bicikl na vlak! Uvjeravajući ih rukama i nogama, saznao sam da će bicikl doći teretnim vlakom u 01.00. Došao je u 02.30.

Ljubeći svoj bicikl kupio sam kartu za famozni St. Michael, a bicikl sam teška srca poslao teretnim vlakom. Upozorili su me da ću u St. Michaelu čekati bicikl oko 2 sata, na što sam bezbrižno rekao da nema veze, misleći kako ne bi smjeli ponoviti grešku i zaboraviti bicikl. Sretan što ću se sutra ujutro voziti svojim dragim biciklom, usnuo sam u toplom kupeu truckajući se lagano kroz noć.

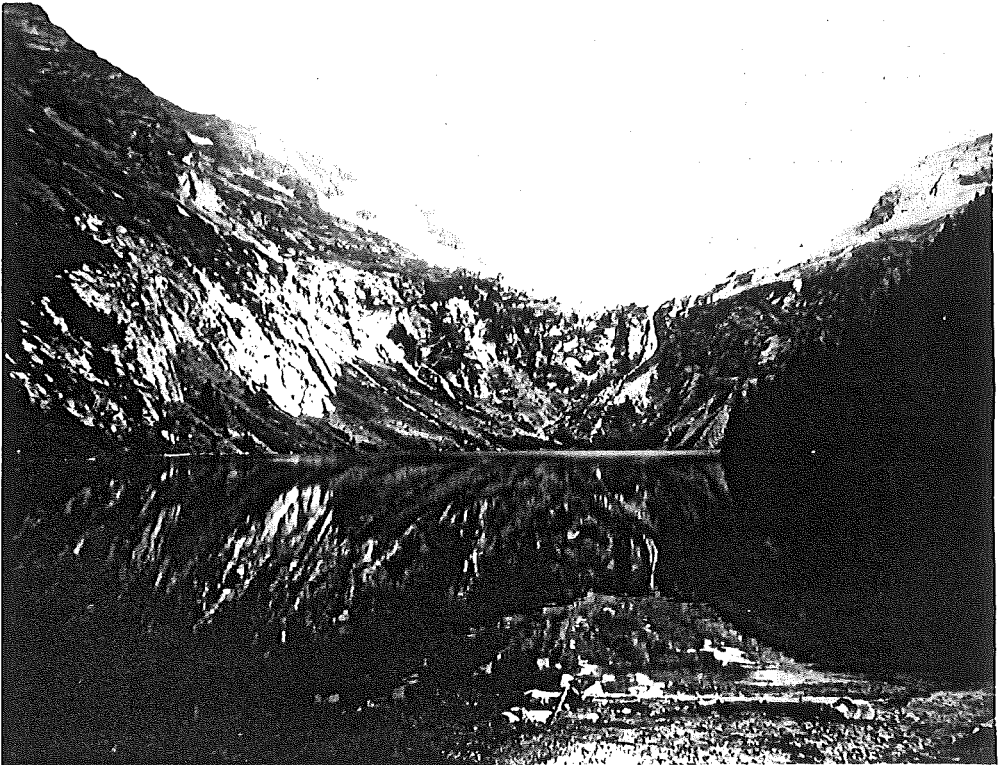

foto: J. GRGURIĆ

Nakon sat vremena vožnje stigao sam u Bischofshofen, gdje sam morao promijeniti vlak, a samim tim topli kupe zamijeniti maglovitom i hladnom stanicom. U 04.00 krenuo sam dalje, smrznut.

U vlaku sam obukao dvije trenirke, stavio kapu i rukavice, tako da sam nakon sat vremena došao k sebi. A onda, tek reda radi počeo sam pratiti mjesta kroz koja prolazim i uspoređivati ih sa onima na karti. Nijedno se nije slagalo s onima kroz koja sam morao proći. Sumnja. Kada se konačno jedno mjesto iz objektivne stvarnosti poklopilo sa onim na karti, ustanovio sam da idem u suprotnom pravcu od željenog, u čijoj se daljini bezobrazno smješkao krivi St. Michael.

Pošto sam se pomirio sa činjenicom da se iz ove kože ne može (a bogami ni iz vlaka), poklopio sam se ušima i zaspao. Kada je vlak uletio u St. Michaelsku maglu bilo je oko 06.30. Na stanici sam pitao, čisto iz formalnosti, kada dolazi teretni vlak s mojim biciklom. Austrijskom točnošću službenik je hladno rekao "morgen". Čekaj malo, kakav "morgen", kad mora doći za 2 sata. Prostrijeli mi kroz glavu misao teža za 140 km, koliko sam još trebao proći tog dana do "pravog" St. Michaela. Na kraju sam uspio "isposlovati" da se pregleda svaki vlak koji stigne na stanicu, a ja sam, privezan umjetnom pupčanom vrpcom za mjesto gdje automat na vratima WC-a guta 5 šilinga za ulaz, bio prisiljen čekati i šutjeti.

Nakon 5 sati izležavanja na klupi ugledao sam svog ljubimca u rukama rumenog Austrijanca. Obgrlio sam ga (ne Austrijanca) rukama, nogama i ko zna čime još, dok je iz dubine moga bića navirala jaka potreba da viknem: "ovo je moj bicikl i ne dam ga nikome". Bio je pravi gušt, nakon toliko neizvjesnosti, ponovo se voziti njime. Nabacivši bisage i ostale potrebštine, započeo sam putovanje na potezu St. Michael - St. Michael. Tog sam dana, po planu trebao stići do planinarskog doma Stickler Hutte, gdje me čekala Tamara sa svojim društvom austrijskih planinara.

Pošto sam već u polasku kasnio nekih 5 sati, nije bilo druge nego voziti bez pauze, eventualno napuniti bidon s vodom i poklopiti poneku "Milku". Tako sam prešao stotinjak kilometara, kad se lagano počeo spuštati mrak. Stopirati? Da, možda netko čak i pokupi iznemoglog, neispavanog, gladnog i žednog nesretnika, s velikim podočnjacima, raščupane kose, zajedno sa biciklom i oko 20 kg opreme. Uvjerio sam se da još uvijek ima dobrih ljudi, kada mi je sredovječni vodoinstalater (tako je izgledao) otvorio vrata svog kombija. Konačno "pravi" St. Michael. Pao je mrak, ali odlučio sam još malo voziti obzirom da je do planinarskog doma bilo još oko 30-tak km, a trebao sam stići najkasnije sutradan do 07.00. Oko 22.00 došao sam do kraja asfaltne ceste i parkirališta odakle je vodio makadamski put. Putokaz "Stickler Hutte 1 stunde" ohrabrio me je pri pomisli da sutra ujutro nastavim i završim vožnju, pa sam se spremio na spavanje. Bicikl i bisage stavio sam ispod auta na parkiralištu, ispružio se na klupici i gledao u vedro nebo s blistavim zvjezdama punih deset sekundi.

San mi je prekinula kiša. Sav izbezumljen, čudeći se gdje su nestale sve one zvijezde, tražio sam mjesto gdje da se sakrijem. Auti su bili preniski da bi nastavio san ispod njih, pa sam krenuo prema obližnjem mostu. Tu sam držeći se jednom rukom za potporni stup, a drugom sprječavajući da vreća ne padne u vodu, na kosini od 50 stupnjeva proveo ostatak noći. Jutro je svanulo bez kiše, tako da sam nesmetano nastavio put. Oko 06.00 došao sam do planinarskog doma gdje su, hvala bogu, svi spavali. Nakon sat vremena počeli su izlaziti ranoranioci i gledati u mene s priličnom dozom sumnje i čuđenja dok sam na obližnjoj klupi nadoknađivao neprospavane noći. Nakon što sam se izljubio sa svim poznatim i nepoznatim ljudima, krenuli smo na obližnji vrh Weiseck (2700m).

Sutradan ujutro krenuo sam natrag prema Linzu, ali ovoga puta, poučen iskustvom, nisam ni pomišljao na putovanje vlakom.

foto: J. GRGURIĆ

Abstract

The autor describes his bicycle and mountaineering tour through Austria. He went by train a part of the way, but he was surprised to find out that he was going to the wrong St. Michael, 140 km away from the one he wanted to reach...

BRAČ 1993

Tanja Bizjak

Sunčica Hrašćanec

SUBOTA, 24.07.1993.

Rano juto. Vlak je krenuo, a u vlaku mi: Damir, Kabić, Filip, Lubina, Vida, Patak, Tanja, Pavle, Sunčica, Neven K. i prijatelji. Gužva je odvratna. Tijekom puta misteriozno su nestali Damir, Kabić, Vida, Patak i Neven K. a mi se jadni siročići našli sami u Rijeci. Trebalo je nosit svu tu beskonačno tešku opremu, trebalo je i jesti, i svašta je još trebalo. Na brodu je još i puhalo i pola stvari nam odnijelo, a uskoro je pao mrak i strah nam je ulazio u kosti. I svel!

NEDJELJA, 25.07.1993.

Iz broda u Split, iz Splita na trajekt, iz trajekta u Supetar, iz Supetra u bus, iz busa u Pražnice. UUPSSS nema Filipa i Lubine, ali tu je Maja. Ulazimo u Jurinu kuću...

Nigdje nikoga. Osjećamo se uljezima, ali evo zore, evo dana, evo Jure bez Bobana. Krasno smo si popričali s Juretom iako vam baš ne znamo reći o čemu je govorio. Stopamo do Bola koji je 25 km udaljen od Pražnica, a tamo nas čeka genijalan smještaj. Miris borovine i talasanje mora.

PONEDJELJAK, 26.07.1993.

Plivanje, brčkanje, ronjenje, skakanje, prženje....

Jednom riječju MORE.

UTORAK, 27.07.1993.

Dan velikih valova. Uživamo mi, a i surferi za razliku od Filipa i Lubine koji su od Hvara do Brača u probušenom gumenjaku s diskutabilnim motorom bježali ispred morskog psa pet sati po najjačem suncu (!)

SRIJEDA, 28.07.1993.

Siti morskih, žudimo za jamskih užicima. Na Pražnice je pao mrak, a mi (Pavle, Tanja, Sunka) u 60 metarsku jamu (Glavica).

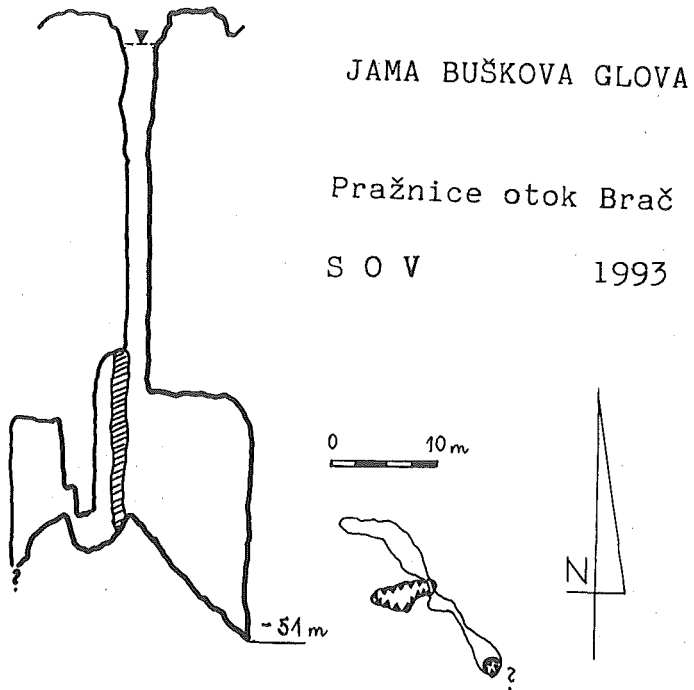
ČETVRTAK, 29.07.1993.

Zora je. Smrznuti izlazimo iz jame. Utopljavamo se za spavanje. Uskoro nas obljeva znoj. Vrućina je nepodnošljiva, a nigdje hlada. Od sada u jame idemo po danu. Vodu grabimo iz pražničke cisterne koja je od logora udaljena nekih 500 metara.

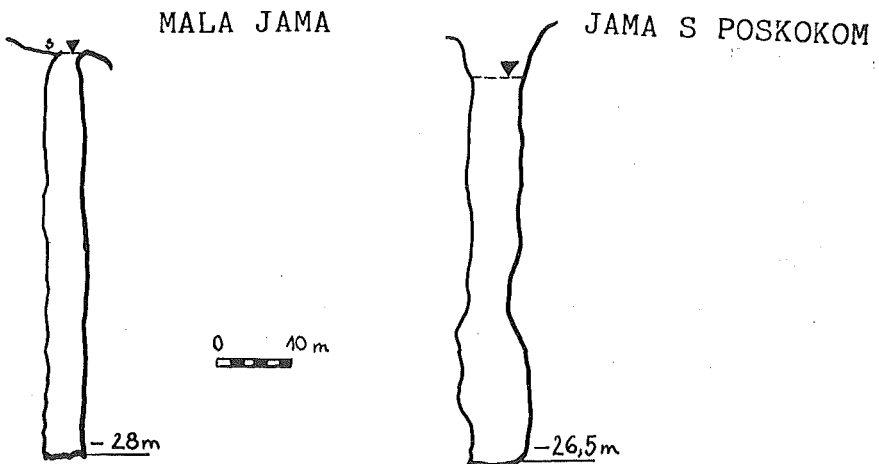
PETAK, 30.07.1993.

Odlazimo u istraživanje slijedeće jame: Buškova glova - 51 m

U jamu su se nakon Pavla i Sunčice pod budnim okom Tanje spustili Maja, Danijel i Tomislav. Očarani su ljepotom bračkih špiljskih ukrasa. Uveče su se Filip i Lubina spustili u jamu s poskokom (26,5 m), te je u panici "zaboravili" nacrtati.

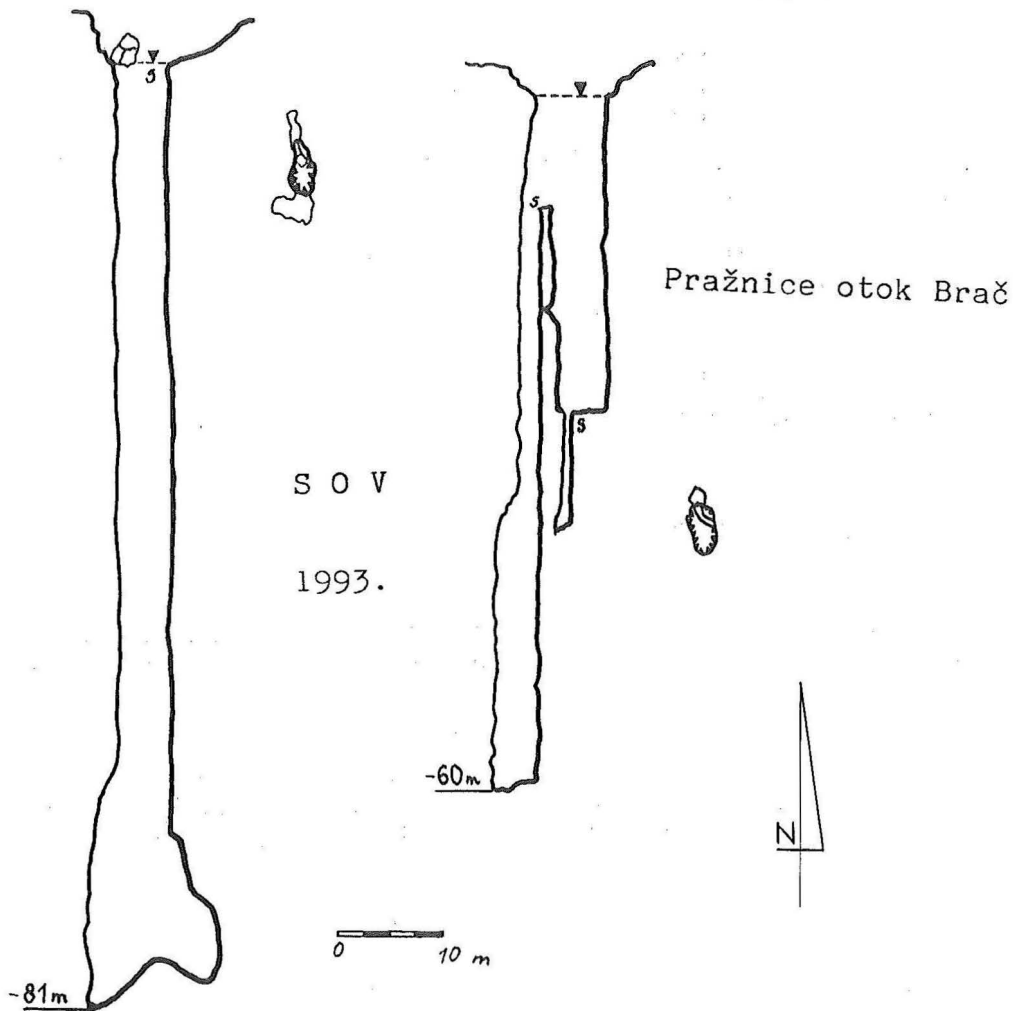

Topografski snimila: Sunčica Hrašćanaec
mjerila: Tanja Bizjak

RUNJINA JAMA

JAMA GLAVICA

Topografski snimila: Tanja Bizjak
mjerili: S. Hrašćanec i P. Mintas

SUBOTA, 31.07.1993.

Žene (Tanja, Maja i Sunčica) kao i uvijek tijekom povijesti spašavaju stvar hrabro se suočavajući s opasnošću crtajući jamu. Špiljski zmazani odlazimo u Pučišća, prekrasno mjesto uz more 7 km udaljeno od Pražnica. Beskonačno uživamo more.

NEDJELJA, 01.08.1993.

Vratili smo se u logor. Pajo tek što je stigao i eto nevolje. Pajo se vraća kući. Napeto iščekujući pojačanje iz Zagreba na kraju ipak sami i jadni odlazimo spavati.

PONEDJELJAK, 02.08.1993.

Istražujemo dalje. Runjina jama 81 m i Mala jama 28 m. U međuvremenu stiglo je pojačanje s biciklima. Vida, Patak, Iva, Čedo, Neven K. i Neven A. Zavládalo je veselje.

UTORAK, 03.08.1993.

Biciklisti istražuju još dvije jame (Plišivica 91 m i Mala Plišivica 102 m).

SRIJEDA, 04.08.1993.

Ponovo uživamo u moru, a stižu i biciklisti. Usavršavamo igranje freesbya, freesballa, picigina i hrvanja.

ČETVRTAK, 05.08.1993.

GOSPA OD SNIGA. Dan kada je prije 100 godina na Bol pao snijeg. Cijeli dan živimo za feštu. Fešta je konačno počela. Razočaranje.

PETAK, 06.08.1993.

Saznajemo za Lukinu jamu. Ideja je rođena.

IDEMO NA VELEBIT!

Resume:

Cette annee nous avons explores sept grottes sur l'île de Brač qui se trouve sur la mer Adriatique pendant la periode entre 24 juillet et 7 aout 1993. Deux de ces cavites ont ete deja explorees dans les annees soixante.

Abstract

The article is in a form a diary describing the speleo camp on the Adriatic island Brač in the summer of 1993, where a group of young cavers explored 7 pits during 2 weeks. After that they joined the explorers of Lukina jama on Velebit, and helped them to transport the equipment out of the pit.

name	profondeur/depth
GLAVICA	60 m
BUSKOVA GLOVA	51 m
JAMA S POSKOKOM	26,5 m
RUJINA JAMA	81 m
MALA JAMA	28 m
PLIŠIVICA	91 m
MALA PLIŠIVICA	102 m

RAŠPOR - IZA SLOVENSKOG SIFONA

Darko Troha

Damir Lacković

"Kako je posjet prerastao u istraživanje "

Rašpor ili Žankana jama dugo je vremena bio najdublji speleološki objekt u svijetu, istraživan od početka stoljeća i najposjećenija jama od strane onih koji nisu turisti u podzemlju.

Planiran prvo kao običan posjet, zatim kao moguća priprema za ekspediciju "Picos de Europa" i najzad nakon više od godine dana odgadanja, posjet koji je prerastao u perspektivu za nova istraživanja. Ovogodišnja proljetno ljetna suša puno nam je pomogla u ovom nenadanom uspjehu. Silaskom na dno i ulaskom u Slovenski sifon, ustanovili smo da je sifon prolazan. Niski vodostaj omogućilo nam je prolazak bez upotrebe ronilačke opreme do manje dvorane. Tako je s desne strane sifona prođen uski prolaz kroz vodu iznad koje je bilo 30-40cm zraka. Nakon osvježenja izlazi se na šljunčani sprud meandrirajućeg kanala. Prateći vodu nakon 10-15m uglavnom ravnog kanala, pojavljuje se manja dvorana s dubokim sifonskim jezerom dugačkim oko 3-4m. Na kraju

foto:
D. TROHA

jezera nalazi se pukotinski otvor kroz koji se čulo jako strujanje zraka.

(Nacrt cijela strana "Napomena: Istraženi dio iza Slovenskog sifona skiciranje po sjećanju")

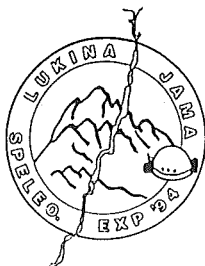
Radi neugodnog pristupa pukotini koju bi za daljnje istraživanje trebalo i proklesati, odgodili smo daljnje istraživanje kada bi se trebalo proći dalje, preplivavajući jezero i dišući u pukotini sa ili bez disalice.

Nova istraživanja opet smo odgađali pa nam jesenje kiše više ne bi dozvoljavale takvu slobodu kretanja po ponoru. Kako je prolazak kroz Slovenski "sifon" bio moguć isključivo zbog izrazite suše, za daljnja istraživanja potrebni su slični uvjeti. U iznenadnom istraživanju ponora Rašpor 16.17. i 18.07. '93. godine sudjelovali su: V. Ungar, Z. Stipetić, D. Kavčić, D. Lacković i D. Troha.

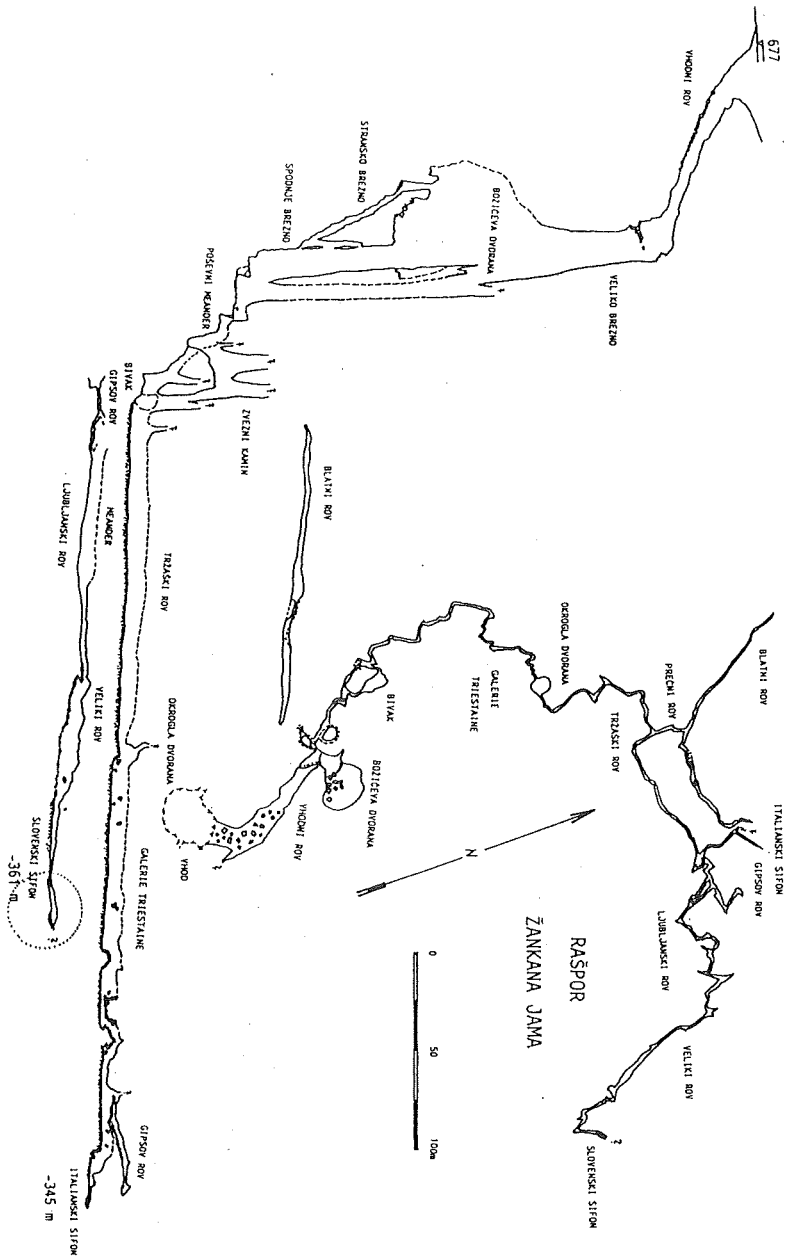
Abstract

Rašpor or Žankana jama in Istra was the deepest pit in the world at the beginning of this century. Afterwards it was surveyed several times and its real depth is 345 m. Visiting this active abyss during the dry summer of 1993, the cavers managed to swim through the "terminal" sump and entered a small chamber with a little lake and a rift which has to be widened for further exploration.

SPELEOLOŠKA
EKSPEDICIJA
LUKINA JAMA '94

HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ
Komisija za speleologiju
Zagreb, Kozarčeva 22

NA VELEBITU U DOMOVINSKOM RATU

Darko Troha

U najtežim trenucima za našu domovinu, članovi našeg društva, pa tako i SO-a, uključili su se u njenu obranu. Mnogi su tako užad i karabitke zamijenili puškom, kao dragovoljni pripadnici Hrvatske vojske. Planinarska satnija " Velebit" branila je istoimenu planinu čije su podzemlje desecima godina istraživali. Tako su se na okupu našle sve generacije špiljara, alpinista, te svih onih koji vole brda i Hrvatsku. U početku je bilo pomalo zbujujuće, čudna atmosfera čudnog izleta, ruksaci puni opreme za brda, ali nema smijeha, slobode, uživanja.

Viđali smo se puno puta na izletima, ali nikada s puškom u ruci. I bilo je teško, uz visoki snijeg, hladne vjetrove, te olujne bure, dočekati proljetne kiše i ljetne vrućine.

Čuvajući Velebitov lički greben u trenucima odmora opuštali bi se kroz istraživanje objekata, penjenje i planinarenje prekrasnim krajolikom.

foto: D. TROHA

Uz istraživanja posjetili smo i neke jame i špilje kao što su Manita peč, špilje u Rovanskoj (Modriču), Vodaricu, špilje u kanjonu Male Paklenice (Lucinka i Pozdravača). Mnoge objekte istraživali smo zajedno s članovima SO "Željezničar" koji su kao i članovi drugih planinarskih društava činili Planinsku satniju "Velebit". Istraženo je oko dvadesetak jama i špilja od kojih su neki nacrti zagubljeni, dok neke nisu ni nacrtane iz razloga nedostatka pribora za topografsko snimanje, nesreće prilikom istraživanja ili zbog opasnosti od neprijateljskih metaka.

Evo i opisa dva objekta koji nisu snimljeni:

Golubnjača ($x=4916,575$ $y=5536,225$ $z=1450$ m)

Jama nije topografski snimljena radi nesreće koja se dogodila prilikom istraživanja. Naime odronio se veliki kameni blok koji je služio kao međuosidrište. Istraivač je srećom prošao s lakšim ozljedama. Sam objekt nema daljnju perspektivu istraživanja, ali je zanimljiv radi impozantnih dimenzija ulaza. U istraživanju su sudjelovali: D.Kavčić i D.Troha (SOV).

Jama pod Tulovim gredama ($x=4902,500$ $y=5552,675$ $z=1070$ m)

Jama se nalazi uz planinarski put koji vodi do samog vrha Tulovih greda u samom podnožju glavne stijene. Istražena je radi mogućnosti da su je četnici koristili kao skladište oružja. Prilikom istraživanja u jami su pronađeni neki djelovi minsko eksplozivnih naprava. Jama nije topografski snimljena u nedostatku opreme za crtanje, a duboka je oko 20 m i jednostavnog je morfološkog tipa.

U istraživanju su sudjelovali: B.Jalžić (SOŽ) i D.Troha (SOV).

U SPOMEN

U ovoj surovoj ratnoj oluji porušeni su mnogi gradovi i sela, izgorjele su kuće, crkve i tvornice, mnogo je tužnih ljudskih sudbina, prekinutih dječjih snova.

14. srpnja 1992. godine pogibijom našeg prijatelja Ozrena Lukića Luke, pripadnika Planinske satnije "Velebit", speleologa, pročelnika SO "Željezničar", svatko od nas iz svijeta špilja, užadi i planina nečujno je izgubio jedan svoj dio.

Vječna mu slava!

Abstract

The author (a caver from PDS "Velebit") took part in defending his country during the war year of 1992. He was in a group guarding the southern part of Velebit mountain. Some of them spent their free time searching for caves and exploring them (our friend and caver Ozren Lukić was ambushed and killed in one of such actions). Despite great danger, numerous caves & pits were explored. Some of the surveys are published with this article.

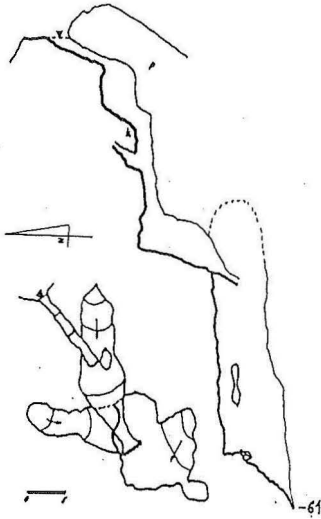
JAMA NA GREBENU SIJASETA

JAMA KOSIH SLOJEVA

x=4916,300

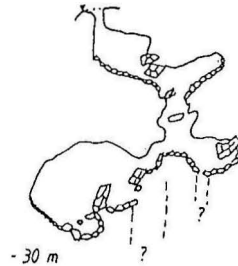
y=5536,940

z=1587m SOŽ 30.7.1992.

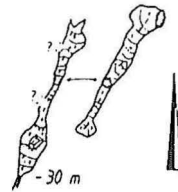

top. snimio: B. Jalžić
mjerio: E. Kletečki

SO PDŽ - SO PDSV

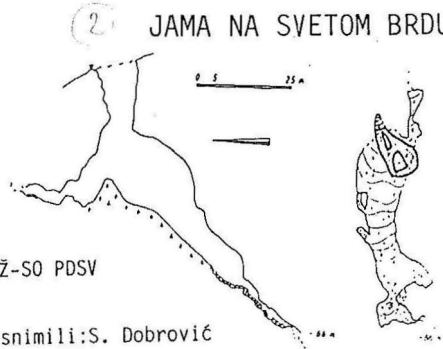
0 5 20 m

top. snimio: O. Lukić
mjerio: S. Dobrović

6.3.1992.
x=4909,600
y=5544,610
z=1435m

JAMA NA SVETOM BRDU

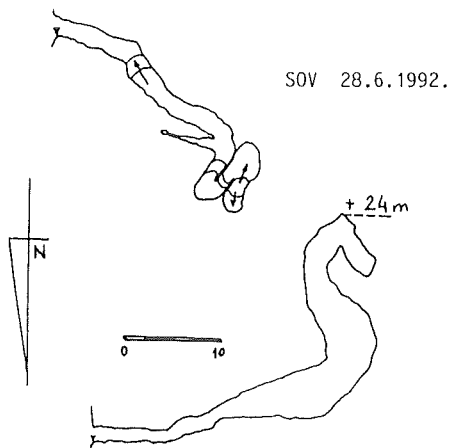

SO PDŽ-SO PDSV

top. snimili: S. Dobrović
O. Lukić

x=4909,505
y=5545,510
z=1635m

6 ŠPILJA U STIJENI BULJME

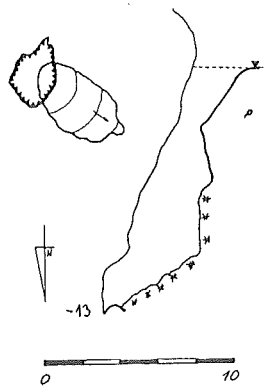

top. snimio: D. Kavčić
mjerio: M. Tortić

x=4913,825
y=5537,125
z=1350m

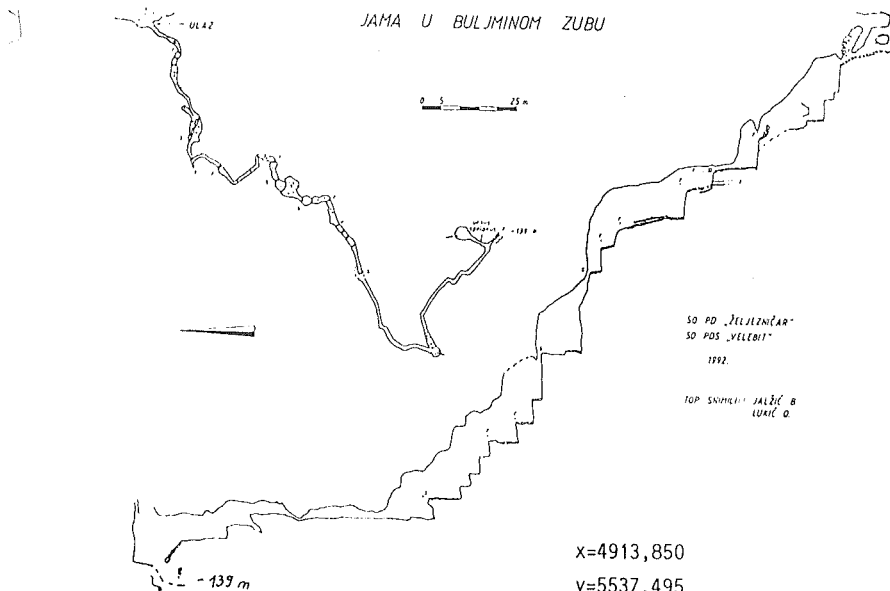
11 SNJEŽNICA

SOV i SOŽ 14.7.1992.

top. snimio: D. Troha
mjerio: B. Jalžić

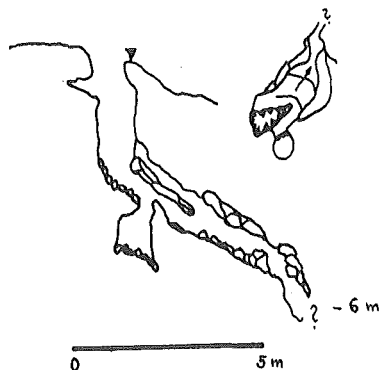
x=4916,5 y=5539,850
z=1105m

x=4913,850
y=5537,495
z=1360m

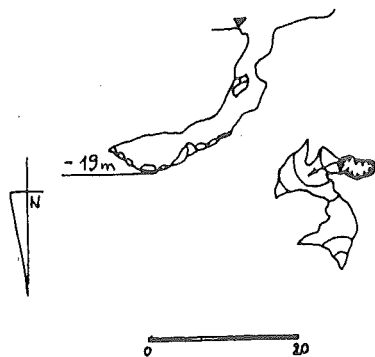
3) PROPO PUT JAMA

x=4911,400
y=5543,225
z=1600m

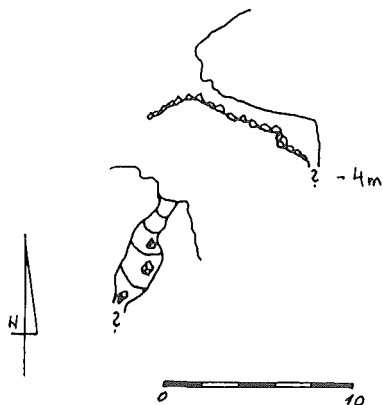
SOV i SOŽ 3.3.1992.
top. snimio:S.Dobrović
mjerio:O.Lukić

4) JAMA POD MALOVANOM

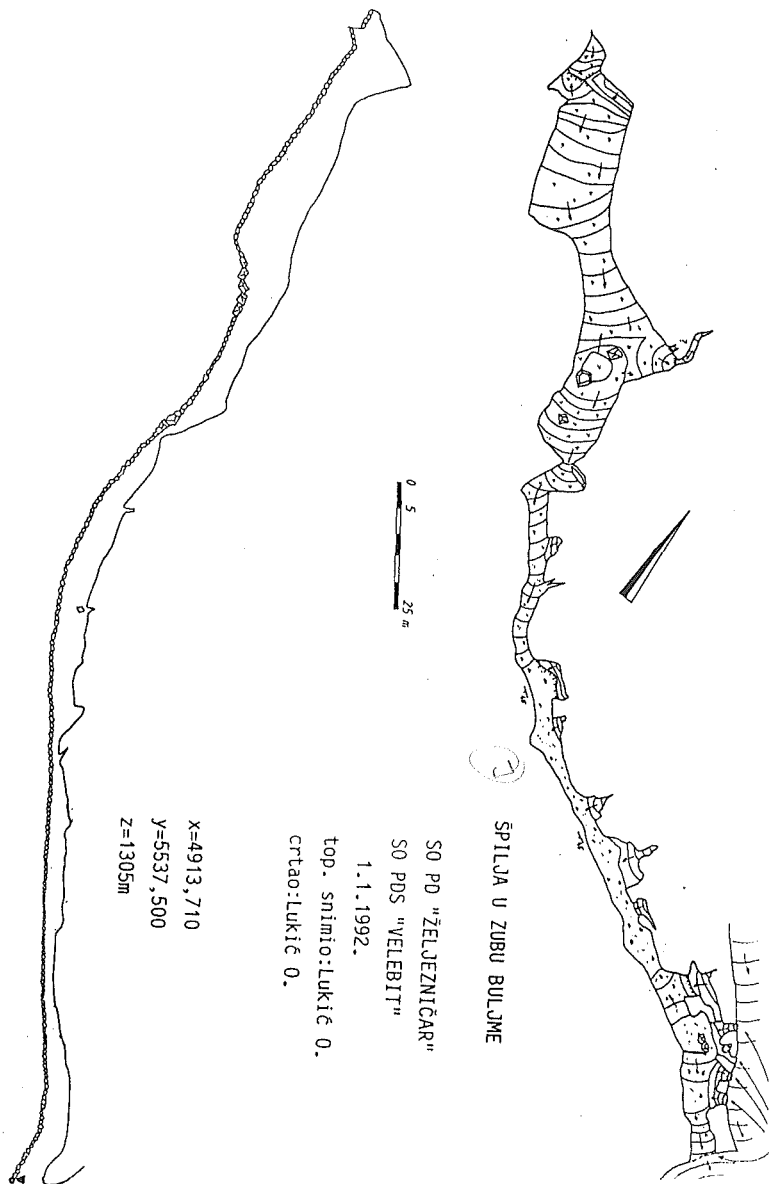

SOŽ i SOV 9.3.1992.
x=4912,125
y=5542,640
z=1615m
top. snimio:O.Lukić
mjerio:S.Dobrović

5) ŠPILJA U VRHU GREDE

SOV i SOŽ 9.3.1992.
x=4911,470
y=5543,120
z=1620m
top. snimio:O.Lukić
mjerio:S.Dobrović

EKSPEDICIJA ALASKA '94

CILJ POHODA

Cilj ekspedicije je uspon na najviši vrh Sjeverne Amerike - Mount McKinley (6194m) i skijaški spust s vrha.

ČLANOVI

Ekspedicija će imati 6 do 8 članova. Članovi pohoda su iskusni alpinisti, planinari i gorski spasavatelji koji su već sudjelovali na sličnim pohodima.

Pozivaju se zainteresirani alpinisti da se uključe u pohod.

ORGANIZACIJA

Organizator pohoda je Alpinistički klub "Željezničar" iz Zagreba u suradnji s tvrtkom VMD koja se specijalizirala za organizaciju pohoda u svjetska velegorja. Ekspedicija je otvorenog tipa, što znači da njeni članovi mogu biti alpinisti i drugi (solidno pripremljeni) planinari iz bilo kojeg planinarskog društva. Ekspediciju vodi Dado Mesarić.

TERMIN

Početak lipnja 1994. Ekspedicija će trajati tri tjedna.

PRIPREME

Pripreme za pohod sastoje se u usponima i skijaškim spustovima vikendom s Alpskih vrhova u Sloveniji, Austriji i Italiji.

Organizatori pohoda pozivaju zainteresirane tvrtke i organizacije da se uključe u ovu akciju i iskoriste je za propagiranje svojih proizvoda ili usluga, odnosno svoje djelatnosti.

Osim uspona na Mount Mc Kinley, organizira se u istom terminu i posjet nacionalnim parkovima Alaske. Za detalje nazovite Dadu Mesarića na 041/33 88 40.

U listopadu 1994 VMD organizira posjet Nepal u sa tri trekking programa: MANASLU trek, KHUMBU HIMAL sa usponom na Mera peak (6471 m) i LANGTANG HIMAL. Pozivaju se i samostalne grupe planinara i alpinista sa vlastitim programom da se priključe pohodu radi jeftinijeg puta u Nepal.

**POST STUDIOS
CENTAR**

ZAGREB, LICA 34 TEL. 423-735

speleološka ekspedicija hrvatskog planinarskog saveza

LUKINA JAMA '94
velebit - hajdučki kukovi

ZAHVALNICA ZA

50.000 HRD

kojima ste poštali sudionikom napora hrvatskih speleologa u istraživanju najveće tajne dinarskog krasa - za sada 1355 m duboke Lukine jame. Vaše sudjelovanje u ekspediciji će njeni sudionici znati cijeniti i zahvaliti Vam na odgovarajući način.

50011

M.P.

M. P. M. P.